

Fördjupad artinventering

Häckande fåglar

Vårby udde i Huddinge kommun Stockholms län

Uppdragsgivare

Magnolia Produktion AB
c/o Magnolia Bostad AB
Box 5853
102 40 Stockholm

Uppdragsgivarens kontaktperson

Luigi Fallai
Tel. +46 708 94 23 20
luigi.fallai@magnoliabostad.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Strandtorget 3
444 30 Stenungsund
Tel. 010-220 12 00
ncab@naturcentrum.se

Projektorganisation

Naturcentrums projektnummer: 3220

Projektledare, inventering och rapport: Thomas Strid

Tel. 0706387636

thomas.strid@naturcentrum.se

Kartmaterial

Metria

Omslagsbild

Hussvala

Foton i rapporten

Samtliga foton har tagits i samband med inventeringen av Thomas Strid

Denna rapport bör citeras

Strid, Thomas 2022. *Fördjupad artinventering – fåglar. Vårby udde i Huddinge kommun Stockholms län*. Naturcentrum AB på uppdrag av Magnolia Produktion AB.

Innehåll

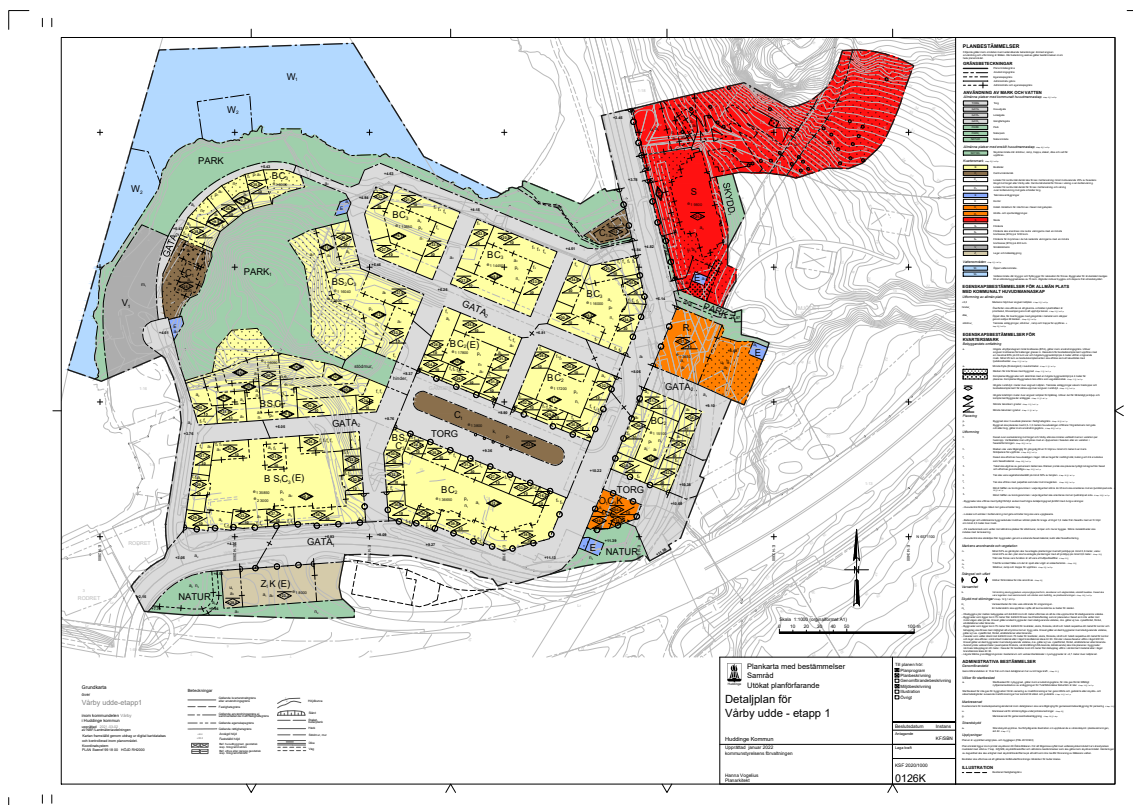
Uppdrag	4
Metodik	5
Resultat	6
Inventeringsområdet.....	6
Resultat av förarbete.....	6
Resultat av fältinventering	10
Bedömning	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Referenser	13
Publikationer.....	13
Internetbaserade källor	13

Uppdrag

Naturcentrum AB har på uppdrag av Magnolia Produktion AB genomfört en fördjupad artinventering av häckande fåglar vid Vårby udde i Huddinge kommun (figur 1). Inom inventeringsområdet pågår arbete med framtagande av en detaljplan för bostäder och skola. Undersökningen ska utgöra ett av underlagen för detta. Inventeringen utgör tillägg till tidigare genomförd naturvärdesinventering – NVI – enligt Svensk Standard SS199000:2014, och ska utgöra underlag för pågående planarbete.

Samtliga svenska fågelarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen 4 §, vilket innebär att det är förbjudet att: *1. avsiktligt fånga eller döda djur, 2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder, 3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och 4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.*

Figur 1. Inventeringsområdet utgörs av föreslagen detaljplan för Vårby udde – etapp 1.

Metodik

Häckfågelinventeringen vid Vårby udde i Huddinge kommun genomförs med metod 2b enligt bilaga till NVI-standarden. Metoden sammanfattas kort nedan:

Fågelinventeringen genomfördes i form av en revirkartering med fem fältbesök under häckningssäsongen. Revirkarteringsmetoden innebär att inventeringsområdet undersöks vid upprepade tillfällen under häckningssäsongen för att kunna ge en god bild av vilka fågelarter som häckar var och med hur många par. Vid varje fältbesök genomströvades hela inventeringsområdet och alla observerade eller hörda fåglar noterades digitalt på en karta. Fåglar som observerades på samma plats vid flera av besöken bedöms vara häckande eller revirhållande. Innan fältarbetet startade sammanställdes även befintlig kunskap om områdets fågelfauna. Tidigare uppgifter rörande förekomst av fåglar, som kan beröra inventeringsområdet inhämtades från Artportalen. Uttaget gjordes för perioden 1980-01-01 till 2022-03-01.

Den valda inventeringsmetoden ger en mycket god bild av ett områdes häckfågelfauna och är allmänt vedertagen. Särskilt fokus kommer läggas på rödlistade arter och arter som är upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv.

Resultatet från inventeringen redovisas i form av rapport i PDF-format. Artfynd gjorda under inventeringarna rapporteras till Artportalen. Totalt gjordes 185 artfynd vid inventeringarna.

Häckfågelinventeringen utfördes under perioden 5 april till 8 juni 2022. Totalt gjordes fem besök (5 april, 13 april, 9 maj, 25 maj och 8 juni). Vid samtliga inventeringstillfällen rådde tjänligt väder med uppehåll, klart till halvklart och med svaga till måttliga vindar. Eftersom området är förhållandevis litet kunde det genomströvas vid varje besök så att inventeraren hade möjlighet att se eller höra inventeringsområdets samtliga fåglar.

Samtliga fåglar inom inventeringsområdet noterades med position och häckningskriterium enligt Svensk fågelatlas (Svensson m fl 1999). Resultatet efter samtliga fältbesök analyserades och tolkades och en bedömning av antalet revir gjordes enligt ovan, baserat på de insamlade observationerna. För ovanligare arter eller arter med mer specialiserade habitatkrav har även revirens ungefärliga utsträckning bedömts.

Resultat

Inventeringsområdet

Inventeringsområdet utgörs både av bebyggd och obebyggd mark, samt en del i kanten av Mälaren. I områdets nordvästra del ligger en båtklubb, längs norra kanten löper Mälaren och dess strand där bland annat en badplats ingår (Vårbybadet). Mellan badet och båtklubben växer en alstrandskog. Centralt i området dominerar industribyggnader och vägar. I östra delen finns idag en större grusad parkeringsplats. I områdets nordostligaste del finns mer orörd natur med bland annat en skog på sandig sluttande mark med många höga och grova tallar samt en del död ved. I denna del finns även en gammal parkmiljö vid Vårby källa med gräsytor och äldre lövträd. Här finns bland annat en av Stockholms läns äldsta askar samt fruktträd.

Resultat av förarbete

Det finns ett stort antal uppgifter om fåglar från inventeringsområdet i det uttag från Artportalen som gjordes för perioden 1980-2022. Totalt nästan 550 observationer av sammanlagt 77 fågelarter. På grund av den låga noggrannheten presenteras observationerna inte på karta. Samtliga 77 noterade fågelarter redovisas i tabell 1 med kommentar som bedömer fyndens status. Bedömningen anger om det endast rör sig om tillfälliga observationer eller om det finns fynd som antyder att häckning kan ha skett (tabell 1). Utifrån de uppgifter som fanns tillgängliga i artportalen bedöms att cirka 33 arter kan ha häckat eller troligen har häckat inom inventeringsområdet.

Tabell 1. Tidigare noterade fågelarter från inventeringsområdet från perioden 1980 till 2021.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Antal fynd	Kommentar
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>		8	Tillfällig. En unge noterad 2007. Oklart var den häckat och troligen ej i inventeringsområdet.
Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>		5	Tillfällig. Ej häckande i inventeringsområdet.
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>		1	Tillfälligt förbiflygande.
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>		1	Tillfälligt förbiflygande.
Knölsvan	<i>Cygnus olor</i>		19	Noterad tillfälligt. Ingen häckning inom inventeringsområdet.
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>		66	Häckning konstaterad 2006. I övrigt noterad de flesta år.
Vigg	<i>Aythya fuligula</i>		13	Tillfällig.
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>		8	Häckat i holk vid Vårbystrandet 2004 och 2007. Troligen var den ej inom inventeringsområdet.

Fördjupad artinventering - fåglar, Vårby udde
augusti 2022

Storskrake	<i>Mergus merganser</i>		28	Noterad de flesta år under 2000-talet. År 2001 noterades en hona flyga in i holk längs Vårbystranden.
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	1	Tillfällig.
Tamduva	<i>Columba livia forma domestica</i>		8	Noterad tillfälligt sju olika år, dock ej med häckningskriterier.
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		6	Noterad under häckningstid flera år.
Sothöna	<i>Fulica atra</i>		45	Noterad under de flesta år under 2000-talet. Konstaterad häckning vid Vårbybadet 2006 och 2007.
Skäggdopping	<i>Podiceps cristatus</i>		11	Noterad häcka vid Vårbybadet 2001, 2003 och 2007.
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	6	Noterad under fem olika år. Bland annat på COOP-forums tak (söder om inventeringsområdet) år 2006 vilket kan tyda på häckning.
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	3	Noterad 2001 och 2018.
Skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	16	Noterad regelbundet. Dock ej häckande.
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU	20	Permanent revir noterades nära Vårbybadet år 2007. I övrigt noterad under flera år.
Fiskmås	<i>Larus canus</i>	NT	19	Noterad häckande under flera olika år.
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	VU	29	Noterad i stort sett årligen sedan år 2000. Häckning kan ha skett i området kring fd Spendrups bryggeri.
Havstrut	<i>Larus marinus</i>	VU	5	Häckade precis utanför inventeringsområdet på COOP-forums tak 2006.
Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>		1	Tillfällig.
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>		6	Tillfällig.
Gråhäger	<i>Ardea cinerea</i>		3	Tillfälligt noterad födosökande.
Sparvhök	<i>Accipiter nisus</i>		4	Noterad med bobygge någonstans längs Gömmarravinen år 2007. Oklart om detta skedde inom inventeringsområdet.
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT	4	En gammal fågel noterades år 2000 med byte till ungar. Det finns dock inget som tyder på att häckningen skedde inom inventeringsområdet.
Brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>		1	Tillfällig.
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT	7	Tillfällig.
Ormvråk	<i>Buteo buteo</i>		5	Tillfällig.
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT	2	Tillfällig.
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		3	Noterad, dock ej med häckningskriterier.
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT	2	Noterad tillfälligt strax utanför inventeringsområdet.
Gröngöling	<i>Picus viridis</i>		6	Noterad häcka 2006 och 2007 vid Vårbybadet.
Tornfalk	<i>Falco tinnunculus</i>		2	Tillfällig.
Lärkfalk	<i>Falco subbuteo</i>		1	Tillfällig.
Nötskrika	<i>Garrulus glandarius</i>		1	Tillfällig.
Skata	<i>Pica pica</i>		8	Noterad under flera år. Dock ej med häckningskriterier.

Kaja	Corvus monedula		3	Tillfällig.
Råka	Corvus frugilegus		1	Tillfällig.
Kråka	Corvus corone	NT	16	Tillfälliga observationer. Inga observationer antyder häckning.
Korp	Corvus corax		2	Tillfällig.
Blåmes	Cyanistes caeruleus		7	Noterad häcka 2003 och 2006.
Talgoxe	Parus major		8	Flera observationer som antyder häckning.
Ladusvala	Hirundo rustica		3	En trolig häckning noterades 2001 på Spendrups bryggeris byggnader.
Hussvala	Delichon urbicum	VU	5	Trolig häckning noterad kring byggnaderna 2001, 2006 och 2007.
Stjärtmes	Aegithalos caudatus		3	Ett par i lämplig biotop vid Vårbybadet 2001.
Svarthätta	Sylvia atricapilla		2	Noterad sjunga 2006 och 2007.
Trädgårdssångare	Sylvia borin		2	Noterad sjungande 2003 SV Vårbybadet samt 2007.
Ärtsångare	Curruca curruca	NT	2	Noterad sjungande 2003 och 2004.
Kungsfågel	Regulus regulus		2	Inga observationer som tyder på häckning.
Sidensvans	Bombycilla garrulus		2	Tillfälligt.
Gärdsmyg	Troglodytes troglodytes		4	Inga observationer om häckning.
Nötväcka	Sitta europaea		4	Noterad häcka SV Vårbybadet år 2003 och opreciserat 2004.
Trädkrypare	Certhia familiaris		6	Noterad häckande strax utanför inventeringsområdet år 2004.
Stare	Sturnus vulgaris	VU	9	Noterad häcka 2003 och 2007. I övrigt spridda observationer.
Rödvingetrast	Turdus iliacus	NT	1	Tillfällig.
Koltrast	Turdus merula		4	Häckning eller trolig häckning skedde 2006, 2010 och 2016.
Björktrast	Turdus pilaris	NT	8	Noterad häcka 2000, 2007 och 2008.
Grå flugsnappare	Muscicapa striata		2	Noterad 2001 och 2006 under häckningstid.
Rödhake	Erithacus rubecula		4	Noterad sjungande under häckningstid 2009 och 2010.
Näktergal	Luscinia luscinia		4	Noterad häcka på Fittjanäset. Dock ej inom inventeringsområdet.
Svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	NT	3	Noterad häcka SV Vårbybadet 2003.
Rödstjärt	Phoenicurus phoenicurus		1	Tillfällig.
Buskskvätta	Saxicola rubetra	NT	1	Tillfällig.
Strömstare	Cinclus cinclus		2	Noterad tillfälligt bland annat i november 2020.
Pilfink	Passer montanus		8	Åtminstone en häckning skedde 2000. Noterad häckande andra år strax utanför inventeringsområdet.
Gråsparv	Passer domesticus		3	En konstaterad häckning SV Vårbybadet år 2003.

Fördjupad artinventering - fåglar, Vårby udde
 augusti 2022

Sädesärta	Motacilla alba		12	Konstaterad häckning 2001, 2003 och 2008.
Bofink	Fringilla coelebs		3	Noterad häcka 2000.
Stenknäck	Coccothraustes coccothraustes		1	Tillfällig.
Domherre	Pyrrhula pyrrhula		3	Tillfällig.
Rosenfink	Carpodacus erythrinus	NT	1	Noterad sjungande 10 juni 2020.
Grönfink	Chloris chloris	EN	5	Noterad sjungande 2003 och 2015.
Gråsiska	Acanthis flammea		3	Tillfällig.
Steglits	Carduelis carduelis		13	Konstaterad häckning vid Vårby allé 2007 och 2009. Dessutom flera observationer andra år som kan indikera häckning.
Grönsiska	Spinus spinus		6	Tillfällig.

Resultat av fältinventeringen

Totalt noterades 48 fågelarter, varav drygt 30 troligen, eller med säkerhet, häckar inom eller i direkt anslutning till inventeringsområdet. Övriga arter bedömdes vara tillfälligt rastande, födosökande eller förbisträckande. Tretton av de påträffade arterna är rödlistade varav nio bedöms häcka i inventeringsområdet. Samtliga påträffade fågelarter presenteras nedan, tillsammans med en bedömning av huruvida de häckar i inventeringsområdet, antal par och, för arter med mer specialiserade habitatkrav, ungefärlig utsträckning av reviret. Rödlistade arter betecknas med hotkategori enligt Artdatabanken 2020, arter upptagna i bilaga 1 till EU:s fågeldirektiv betecknas med §1.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori	Antal fynd	Bedömning av artens förekomst inom inventeringsområdet
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>		1	Tillfälligt fynd.
Knölsvan	<i>Cygnus olor</i>		1	Tillfälligt fynd.
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>		2	Noterad under häckningstid vid Vårbybadet. Dock ej så att häckning misstänks i området.
Knipa	<i>Bucephala clangula</i>		3	Noterades vid Vårbybadet och kan möjligen häcka i området. Sannolikt i någon av de uppsatta sjöfågelholkarna längs Vårbystranden.
Storskrake	<i>Mergus merganser</i>		2	Noterad vid Vårbybadet.
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN	1	Noterad födosökande i området i juni. Bedöms ej häcka i inventeringsområdet.
Tamduva	<i>Columba livia forma domestica</i>		1	Noterad tillfälligt i juni.
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>		11	Häcker med minst 2 troligen tre par i området. Ett par mellan Vårbybadet och båtklubben och ett par i alléträden längs Vårby allé.
Sothöna	<i>Fulica atra</i>		6	Ett par häckade i strandkanten omedelbart väster om Vårbybadet.
Skäggdopping	<i>Podiceps cristatus</i>		4	Ett par häckade vid Vårbybadet.
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	1	Ett tillfälligt fynd i juni av en födosökande fågel vid Vårbybadet.
Skrattmå	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT	5	Noterad födosökande i området. Häcker ej i inventeringsområdet.
Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU	1	Tillfälligt noterad.
Fiskmå	<i>Larus canus</i>	NT	7	Häcker på taken på de gamla bryggeribyggnaderna och övriga industritak. Bedömt antal par är 5-10 par.
Östersjösiltrut	<i>Larus fuscus fuscus</i>	VU	4	Bedöms häcka med åtminstone ett par på industritaken.
Fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	§1	3	Tillfälligt noterad födosökande. Fågeldirektivet, Bilaga 1.
Större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>		3	Minst ett par häcker i området. Ett bo med ungar noterades öster om båtklubben.
Skata	<i>Pica pica</i>		9	Två par häcker i området.
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT	2	Tillfälliga observationer. Arten bedöms ej häcka i inventeringsområdet.

Fördjupad artinventering - fåglar, Vårby udde
augusti 2022

Korp	Corvus corax		1	Tillfällig observation
Tofsmes	Lophophanes cristatus		2	Två observationer i östra delen av området under häckningstid. Möjligen skulle ett par kunna häcka där eller i närheten då tallmiljöerna där skulle kunna utgöra lämpliga häckningsmiljöer.
Blåmes	Cyanistes caeruleus		19	Häcker med minst fem par i området. Både öster om båtklubben och i östra delen av området.
Talgoxe	Parus major		16	Häcker med minst fem par i inventeringsområdet.
Ladusvala	Hirundo rustica		3	Häcker strax utanför områdets västra del. Dock bedöms inga par häcka inom inventeringsområdet.
Hussvala	Delichon urbicum	VU	6	Bedöms häcka med 3-6 par i industribyggnaderna centralt i inventeringsområdet.
Stjärtmes	Aegithalos caudatus		1	Ett par noterades under omständigheter som kan antyda häckning i området mellan Vårbybadet och båtklubben.
Grönsångare	Phylloscopus sibilatrix	NT	1	En sjungande fågel noterades i inventeringsområdets östra del vilket kan antyda en möjlig häckning.
Lövsångare	Phylloscopus trochilus		3	Lövsångare noterades sjunga mellan Vårbybadet och båtklubben där ett par bedöms häcka.
Svarthätta	Sylvia atricapilla		6	Bedöms häcka med 2-3 par. Ett par mellan Vårbybadet och båtklubben och 1-2 par i områdets östra del.
Trädgårdssångare	Sylvia borin		2	Noterats sjungande mellan Vårbybadet och båtklubben samt i området östra del. Bedöms därmed möjligen häcka med 1-2 par.
Törnsångare	Curruca communis		2	Ett par bedöms häcka i områdets sydvästra del.
Ärtsångare	Curruca curruca	NT	3	Ett par bedöms häcka i områdets sydvästra del.
Kungsfågel	Regulus regulus		1	Endast en observation. Skulle möjligen kunna häcka i områdets östra del där lämpliga häckningsmiljöer finns.
Gärdsmyg	Troglodytes troglodytes		4	Häcker med minst ett par i Gömmarravinen inom inventeringsområdet.
Nötväcka	Sitta europaea		4	Ett par bedöms häcka i områdets östra del.
Trädkrypare	Certhia familiaris		2	Ett par bedöms häcka i områdets östra del.
Stare	Sturnus vulgaris	VU	2	Ett par konstaterades häcka i områdets östra del. Bohål med ungar noterades precis norr om Spendrups kontorsbyggnad.
Taltrast	Turdus philomelos		1	En observation gjordes av en födosökande fågel i områdets östra del. Eftersom observationen gjordes under häckningstid kan den antyda häckning här eller i närheten av inventeringsområdet.
Koltrast	Turdus merula		12	Bedömningen är att minst 6 par häcker i inventeringsområdet. I områdets östra del bedöms 3-4 par häcka och i området mellan Vårbybadet och båtklubben bedöms 2-3 par häcka.
Björktrast	Turdus pilaris	NT	2	Ett par noterades häcka i området vid Vårbybadet-öster om badet.
Rödhake	Erithacus rubecula		2	Minst ett par bedöms häcka i området. Noterad söder om båtklubben och öster om badet.
Svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	NT	7	Ett par hade ett permanent revir i områdets östra del och möjligen även ett revir mellan Vårbybadet och båtklubben. Därmed bedöms 1-2 par häcka i området.
Rödstjärt	Phoenicurus phoenicurus		2	Noterades sjunga i området östra del både i maj och juni och bedöms där ha ett revir. Bedömningen blir att ett par häcker i området.

Sädesärta	Motacilla alba		4	1-2 par bedöms häcka i området. Ett par häckar i områdets östra del och troligen ett par i områdets västra del.
Bofink	Fringilla coelebs		4	Bedöms häcka med 2-4 par i området.
Grönfink	Chloris chloris	EN	3	1-2 par bedöms häcka i området. En i östra och en i västra delen av inventeringsområdet.
Steglits	Carduelis carduelis		3	Bedömningen är att ett par häckar i området då revirhävande fåglar noterades i området.

Sammanfattning av inventeringsresultatet

Inventeringsområdet bedöms totalt sett ha en tämligen normal häckfågelfauna med vanliga arter. Totalt bedöms 35 fågelarter häcka i området. Nio av dessa är rödlistade och är skyddade enligt Artskyddsförordningens 4§: Fiskmåås (NT), Östersjösilltrut (VU), Hussvala (VU), Grönsångare (NT), Ärtsångare (NT), Stare (VU), Björktrast (NT), Svartvit flugsnappare (NT) och Grönfink (EN). Nämnas bör även de sjöfåglar som häckar i strandkanten kring Vårbybadet såsom sothöna, skäggdopping och knipa.

Ingen av de fågelarter som noterades är sällsynta varken lokalt, regionalt eller nationellt. De arter som är rödlistade har blivit detta baserat på huvudsakligen storskalig minskning av från början mycket vanliga arter som haft en kraftig tillbakagång, men där antalet individer fortfarande är relativt högt och de förekommer fortfarande spritt i landskapet.

Referenser

Publikationer

Naturvårdsverket. 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1. Fridlysning och dispenser. Handbok 2009:2. Naturresursavdelningen.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken, Uppsala.

Svensson, S., Svensson, M., Tjernberg, M. & Åkesson. S. 1999. Svensk fågelatlas. Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm.

Internetbaserade källor

www.artportalen.se